

Bewind vs Bemind

Als recht krom aanvoelt

Bewind vs Bemind

Als recht krom aanvoelt

Els Coenen

2020

Beefcake Publishing

Om privacyredenen zijn de namen van sommige personen veranderd.

*The world is a dangerous place,
not because of those who do harm,
but because of those who look at it
without doing anything.*

Albert Einstein

Met dit boek wil ik een stem geven aan kwetsbare personen die ongewild onder bewindvoering werden geplaatst van een wildvreemde advocaat-bewindvoerder en die lijden in stilte.

Voorwoord – Het onbeminde bewind

Een professor, later politicus, liet ooit in De Juristenkrant noteren dat ‘justitie te belangrijk is om aan enkel juristen overgelaten te worden’. Gelijk had en heeft hij.

Daarvan is dit boek als daverende getuigenis een perfect bewijs. Verwacht je niet aan een eloquent verhaal, hoogdravende volzinnen en perfect verwoorde juridische principes. Nee, dit is het leven zelf, geschreven met woorden recht uit het bestaan gegrepen.

Lees dit boek niet als een ontmoedigende stoorzender maar als waarschuwing voor wat jou zelf kan overkomen. Of wat je familie straks kan overvallen en ontredderen.

De problematische aanpak door de zogenaamde ‘nabijheidsrechter’ van de o zo levensechte problemen bij krasse senioren die de last van ouder worden ondervinden, wordt hier ‘live’ beschreven. Ook met een stuk compassie voor de kil lijkende griffier die het misschien wel beter meent dan het lijkt.

De ijskoningin in dit verhaal is de advocaat-bewindvoerder. Maar de auteur mocht haar na een heroïsche strijd dan toch opvolgen om juridisch en menselijk zorg te dragen voor tante Margriet.

Het lijkt wel een zwart-witverhaal en dat is het ook.

Dit boek verhaalt ‘bewindvoering’ (wat een lelijke, autoritaire juridische term!) vanuit het kikvorspectief. Niet vanuit de hautaine toren van een falende justitie maar vanuit de ogen van

bijna wanhopige, onmachtige familieleden. Hun enige ambitie is zorg, hun enige vergoeding is een glimlach van hun dierbare.

Deze dappere getuigenis is een #mustread voor wie bewindvoering van onderuit wil begrijpen en voor al wie straks met deze problematiek geconfronteerd kan worden.

Jullie allemaal dus.

Ere-vrederechter Jan Nolf

#justitiwatcher #radiorechter

‘Als advocaat had ik het voorrecht om aan de zijde van ‘ons Margrietje’ te lopen, samen met vrienden en familie. Die bleven voor haar vechten, ook – en vooral – wanneer zij dat zelf niet meer kon. Ik stond vaak ook letterlijk naast haar. Bijvoorbeeld op de foto die we namen om ons te wapenen in het dossier, zoals je kan lezen in dit boek. En samen met mijn gezin, op het feest toen alles achter de rug was. Het ontroerde me om te zien dat mensen ondanks alle miserie samen plezier kunnen beleven en moed houden. Ik wens iedereen die bescherming verdient dezelfde hartverwarmende ondersteuning toe, en hun verhaal eenzelfde hoopvol einde.’

Dr. Sven Eggermont

advocaat en gastprofessor Universiteit Antwerpen

Deel I

Het verhaal van Margriet

Blij weerzien

September 2015

‘Helaba. Hoe gaat het hier met de mensen?’

Ik herken de vrolijke, nasale stem van tante Margriet. Haar gekromde wijsvinger tikt ijverig op de openstaande deur. Ik sta op.

‘Tante Margriet. Dat is lang geleden. Welkom in Lier.’

Vanuit haar zetel bij het raam kijkt mijn moeder nadenkend naar onze bezoeker die glimlachend op haar toe stapt.

‘Dag Adriëne.’

‘Ha, gij zijt het, Margriet.’

Drie zonen klinken door de kamer. Mijn tante laat haar grijze regenjas van haar schouders glijden. Ik wil hem aannemen, maar krijg de kans niet. Met een houderige zwaai kiepert ze hem samen met haar afgeleefde handtas op het bed. Ze gaat tegenover mijn moeder zitten. Een ‘amai’ ontsnapt. ‘Hoe is ’t?’

‘Zoals ge ziet. Goed. Altijd hetzelfde.’

Glimlachend monsterezen ze elkaar.

‘Blij dat ik u zie’, zegt mijn moeder.

‘Gij ziet er nog altijd even goed uit. Kunt ge het hier gewoon worden?’

‘Dat moet wel hé.’

Mijn tante wil alles horen over het leven in een woonzorgcentrum. Mijn moeder vertelt gewillig. Het gesprek tussen deze twee schoonzussen die elkaar meer dan vijfenzeventig jaar kennen, kabbelt rustig verder.

Tante Margriet werkte tot aan haar pensioen in een volkse wijk in Lier, als verpleegster bij het kinderheil. Haar leven stond in het teken van zorg dragen voor andere mensen. Ze was een graag geziene vrijwilligster bij de parochie en andere katholiek geïnspireerde organisaties. Maar bovenal was ze, en is ze nog steeds, een vurige aanbidster van Moeder Maria.

‘Als er een hemel bestaat, dan is daar een plaats voor ons Margriet’, zei mijn vader altijd. Zijn bewondering voor haar groeide nog toen ze in de jaren tachtig een geklasseerde hoeve kocht in Morte han, aan de oevers van de Semois. Sinds een paar jaar woont ze daar permanent.

Ze is achtentachtig en toch telt haar dikke zwarte haarbos nog maar een paar grijze sprietten. Toen ze daarnet de kamer binnentapte, schrok ik van haar magere gezicht en vermoeide ogen. Een afgebleekte broek reikt tot halverwege haar kuit en. Blauwe sokken vallen neer op haar versleten stapschoenen. Haar blote spillebenen zijn bedekt met akelige bruine vlekken.

Koffie of koekjes moet mijn tante niet hebben. Ze praat minder dan gewoonlijk en haar stem klinkt zwakker. Al na een paar minuten schuifelt ze ongemakkelijk heen en weer op haar stoel.

‘En hoe gaat het met u tante Margriet?’ vraag ik.

‘Goed. Ik geraak nog van Morte han naar Lier en terug.’

‘Knap. Kom je rechtstreeks uit de Ardennen nu?’

‘Nee. Ik had vanmorgen een afspraak bij de tandarts hier in Lier.’

‘Rij je nog met de auto?’

‘Ah neen hé’, zegt ze gepikeerd, ‘dat weet ge toch? Sinds die botsing rijd ik niet meer. Gelukkig had alleen de auto schade. Ze zeggen dat ik ne goeie engelbewaarder heb. Nu doe ik alles met de bus en de trein. Ge moet alleen maar zien dat ge wakker zijt als ge wilt uitstappen.’ Ze lacht.

‘Het is moedig dat je zo ver reist met het openbaar vervoer.’

‘Daar is niks aan.’

‘Hoe is het leven in Morteihan?’

‘Alles normaal.’

‘Ga je nog op reis?’

Ze knijpt haar ogen halfdicht. Er valt een stilte.

‘Vorig jaar ging ik met ons Wieza en een paar vrienden naar Turkije.’

Wieza is haar drie jaar oudere zus, weduwe en net als Margriet kinderloos. Mijn tante kijkt opnieuw naar mijn moeder.

‘Zeg eens, Adriëne, hoe bevalt het u hier?’

‘’t Is anders dan thuis hé.’

‘Stapt ge af en toe nog wat rond?’

‘Af en toe.’

Het gesprek van enkele minuten geleden wordt met evenveel aandacht herhaald. En dan ineens, alsof er een wekker afgaat, legt mijn tante haar handen op de tafel. Ze duwt zich overeind.

‘Het is tijd om te vertrekken.’

Ze schuift naar mijn moeder en geeft haar een afscheidszoen. Ik krijg er ook een. Als ik haar jas wil aanreiken, rukt ze hem uit mijn handen.

‘Waar ga je nu naartoe?’

‘Naar Nijlen. Ik blijf bij ons Wieza slapen.’

‘Zal ik je brengen? Het regent.’

‘Ik neem de bus. Van een beetje regen is nog niemand gestorven.’ Op weg naar de deur plukt ze haar handtas van het bed. Dan draait ze zich om en zwaait.

‘Tot volgende keer.’

Mijn moeder wuift terug. ‘Voorzichtig zijn hé.’

Met kleine pasjes verdwijnt tante Margriet de gang in.

Terwijl ik naar mijn auto stap, zegt een stem in mijn binnenste: *Bel haar en zeg dat ze bij jou kan blijven overnachten als ze in Lier is.* Ik antwoord: *Ben je gek? Zag je dan niet dat ze geen hulp kan verdragen?*

Na een dag of twee is mijn tante alweer verdwenen in de coulissen van mijn brein.

Hersenbloeding

December 2015

Drie maanden later. Greta is de nicht die het dichtst bij tante Margriet staat. Ze stuurt een mail aan de familie. Onze tante uit Mortehan kreeg een hersenbloeding. Ze verblijft in het ziekenhuis van Libramont. De rechterkant van haar lichaam is gedeeltelijk verlamd en haar spraakvermogen is zwaar aangetast.

Zeven jaar geleden knapten onder mijn hersenpan ook enkele bloedvaten. Is het daarom dat dit nieuws door mijn hoofd blijft spoken? Of is het omdat ze de favoriete zus was van mijn overleden vader? *Wens tante Margriet een spoedig herstel,* schrijf ik aan Greta.

In de goot

Vroege lente 2016

Buiten is het nat en koud. Mijn moeder en ik willen net iets warmes gaan drinken wanneer tante Wieza de kamer binnenstormt. Een druipend regenkapje drukt haar kapsel uit model.

‘Ons Margriet, weten jullie iets van ons Margriet?’

Tante Wieza’s kledij is altijd tiptop in orde, maar vandaag lijkt het of er een tsunami over haar heen rolde. Ze landt veilig op een stoel.

‘Dag Wieza’. Mijn moeder kijkt minzaam en bezorgd naar haar schoonzus.

‘Adriënne, hebde gij iets gehoord van ons Margriet?’

‘Wat is er dan met haar?’

‘Die moet op straat slapen.’ Met een trillende hand duwt ze een blonde lok weg die voor haar ogen bengelt. Hij is weerbarstig.

‘Dat kan toch niet, Wieza.’

‘In de regen en in de kou slaapt ze nu.’ Haar vuisten bonken ritmisch op tafel.

‘Wie vertelde jou dat?’ vraag ik.

‘Niemand vertelde mij dat’, snauwt ze. ‘Niemand vertelt mij ooit iets.’

Ze pauzeert even. Haar verdwaasde blik keert terug naar mijn moeder.

‘Ze neemt hare gsm niemeer op.’

‘Misschien heeft ze geen gsm meer’, zeg ik. ‘Door die hersenbloeding kan ze moeilijk praten.’

‘Ze zeggen dat ik niet voor haar kan zorgen, anders zou ik haar in huis pakken.’

Weer wil ik vragen wie dat zegt, maar ze raast door.

‘Maar het is haar eigen fout. Waarom ging ze zo ver wonen? Waar is haar geld naartoe? Op reis in Turkije kon ze zelfs geen koffie betalen. Alle rekeningen kwamen bij mij terecht. Dat had ik niet voorzien hé. ‘t Is altijd iets met haar. En nu slaapt ze in de goot.’

Ze kijkt naar mijn moeder als een drenkeling naar een verre reddingsboei.

‘Waarom had ze in Turkije geen geld bij? Haar pensioen is drie keer zo dik als dat van mij. Ne profiteur is het geworden. Nen echte profiteur.’ Haar ogen spuwen vuur.

‘Als je zo boos bent op haar, waarom maak je je dan zo druk?’ Ik heb meteen spijt van mijn woorden die harder klinken dan ik wilde. Ze bliksemt me neer.

‘Belde je ons Greta al?’ vraagt ik. ‘Die weet zeker waar tante Margriet slaapt.’

‘Die krijg ik niet te pakken.’

‘Wacht, ik zal eens proberen.’ Ik bel het nummer van Greta en ik kom bij de voicemail terecht. Terwijl ik naar mijn tante kijk, zeg ik langzaam en duidelijk: ‘Dag Greta, Els hier. Tante Wieza is bij ons moeder in het rusthuis. Ze is heel ongerust. Volgens haar moet tante Margriet in de goot slapen. Bel jij haar eens? Dank je wel en tot ziens.’

‘Tegen zo’n machien praat ik niet’, zegt tante Wieza.

‘Greta zal je nu wel snel terugbellen.’

‘Ja’, beaamt mijn moeder. ‘Het zal allemaal zo erg wel niet zijn.’

Tante Wieza kijkt naar haar handen. Er volgt een diepe zucht. Ze schuift heen en weer op haar stoel en ademt rustiger. Haar blik wandelt door de kamer alsof ze net aangekomen is.

‘Oud worden is niks manneke, maar oud zijn!’

Ze fatsoeneert haar kleding en kapsel, controleert haar juwelen en brengt verbeteringen aan waar nodig. We krijgen een precieze opsomming van alles wat ze nog kan doen op haar tweeënegentigste. Daarna herhaalt ze het lijstje nog een keer of drie. Wij luisteren.

* * *

Dat was het voorjaar van 2016.

Jarenlang hoorde ik niets van tante Margriet. En nu, op een paar maanden tijd, waren er drie aanwijzingen dat het niet goed ging met haar. Eerst was er haar bezoek aan mijn moeder. Toen vielen me haar onverzorgde uiterlijk en zwijgzaamheid op. Nadien kwam het nieuws van de hersenbloeding. En een paar maanden later bracht tante Wieza onheilsberichten over slapen in de goot. Drie gebeurtenissen die heldere sporen nalieten in mijn geheugen.